

KIIMINGIN –JÄÄLIN VESIENHOITOTOIMIKUNNAN KOKOUS 1/2017

Aika: 18.10.2017 klo 13

Paikka: Jäälänmaja, Jääli

Läsnä: Hannu Salmi Oulun seudun ympäristötoimi
Kyllikki Maaranto Suomen metsäkeskus
Teemu Ulvi Suomen ympäristökeskus
Kari Kainua Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistys, asiantuntija
Martti Väänänen Kiimingin kalastuskunta
Markku Vuolteenaho Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistys, puheenjohtaja
Pertti Vuolteenaho Kellon kyläyhdistys
Kari Tiri Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistys
Birger Ylisaukko-oja Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistys

Poissa: Arto Iwendorff Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Irmeli Ruokanen Suomen metsäkeskus
Esko Pyky Kiimingin jakokunta
Mikko Ukkola Oulun kaupunki

Lisäksi paikalla olivat:

Markus Saari Oulun yliopisto
Otto Moilanen Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistys
Juha Lumila Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistys

1. Kokouksen avaus ja osanottajien toteaminen

Toimikunnan puheenjohtaja Birger Ylisaukko-oja toivotti osanottajat tervetulleiksi kokoukseen.

2. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin muutoksitta.

3. Jäälinjärven hoitokalastus

Otto Moilanen selosti kuluneen kesäkauden hoitokalastusta. Nousevia kutusärkiä pyydettiin Jäälinojasta kutuvaelluksen aikana yhdellä rysällä. Järven yläpäässä kalastettiin toisella rysällä. Kutusärkikalasaalis oli 843 kg. Saaliista meni hyötykäyttöön runsaat puolet.

Vapautettujen kalojen määrästä toivottiin tilastointia.

Hyötykäytön lisääntymistä pidettiin hyvänä. Todettiin, että kiinnostus särkikalajien ravintokäyttöön on herännyt. Ideoitiin hyötykäytön tehostamismahdollisuuksia: tietoa pakolaisten vastaanottokeskuksiin, Jäälän puskaradio, Kalevan Oulussa tapahtuu –palsta, Marttaliiton särkikalakurssi, oma särkikalakurssi yms.

4. Vesistön tila, vesienhoitotoimenpiteet ja niiden vaikuttavuus

Puheenjohtaja totesi, että vesiolosuhteiltaan kesä oli ns. normaali kahden edellisen tulvakevään jälkeen. Tulovirtaamat olivat kevättulvan päättymisestä elokuun lopulle hyvin vakaat.

Kari Kainua tarkasteli laajasti vaikuttavuustarkkailun tuloksia. Tilastomateriaalin perusteella hän osoitti, että Jäälän vesien ainepitoisuudet käyttäytyvät tavanomaiseen nähden poikkeavasti: pitoisuudet ovat suurimmillaan pienten virtaamien aikana. Kiintoaineen käyttäytyminen herättää kysymyksiä, sillä pitoisuudet näyttävät kasvavan kosteikoiden kohdalla, vaikka samanaikaisesti kiintoainetta pidätty lietteenkeruujärjestelmiin. Saarisenojan trendi vuosilta 2012 – 2017 näyttäisi kuitenkin hiukan alenevan. Fosfaattifosforin ja typen liukoisten fraktioiden osalta kosteikat toimivat hyvin. Korteojan trendit vuosilta 2012 – 2017 ovat kielteisiltä osin hyvät. Kiintoaineen osalta tarvittaisiin tehokkaampia toimenpiteitä.

Jäälänjärven luusuassa pitkän aikavälin trendit ovat kasvavia. Vain kokonaisfosfori on hieman aleneva paitsi jakson loppuosassa sekin on nouseva. Viimeisimpien vuosien väriarvot ovat laskevia.

Puheenjohtaja kiinnitti huomiota kiintoainepitoisuuden ja veden lämpötilan keskinäiseen riippuvuuteen ja arvioi, että veden lämpeneminen kosteikoissa näyttäisi lisäävän kiintoainepitoisuutta vedessä. Lämpötilan vaikutusmekanismista esiintyi erilaisia arvioita. Tähän todettiin tarvittavan tutkimustietoa.

Epäjohdonmukaisuuksista huolimatta kosteikoiden arvioitiin toimivan hyvin. Kiintoainetta pumpataan pois, ja liukoiset ravinteet vähenevät.

Kahtena viimeisimpänä kesänä Jäälänjärvessä ei ollut sinilevähaittaa, ja limalevähaitat ovat selvästi pienentyneet. Tätä ennen Jäälänjärvi on ollut vapaa sinilevästä vuonna 2008.

Martti Väänänen toi esiin, että Kokkojärvenniityn yläpuolisen alueen maanomistajat ovat huolissaan metsämaiden riittävästä kuivatuksesta ja toivoi vedenpinnan alentamista Kokkojärvenniityn alapäässä. Puheenjohtaja arvioi vedenpinnan alentamiseen liittyvän vedenlaatu- ja riskkejä mutta esitti, että kuivatustilannetta voitaisiin selvittää metsäkeskuksen kanssa. Kyllikki Maaranto pohti, voisiko asiaa tarkastella VYYHTI-hankkeen yhteydessä.

5. Rautailmiötutkimus, ProFe

Markus Saari totesi tekevänsä väitöstutkimusta pohjoisen joissa lisääntyneistä rautapitoisuuksista. Hän esitteli tutkimussuunnitelmaa, jonka ovat laatineet Oulun yliopisto, Suomen ympäristökeskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY, Lapin yliopisto sekä Luulajan yliopisto. Tutkimusalueena on Perämeri ja siihen laskevien jokien valuma-alueet. Rahoitushakemus on jätetty Interreg Nord –ohjelmaan.

Prosessiymmärryksen tutkiminen painottuu SYKE:n Helsingin päähän. Ongelman ehkäisy käytännön tason toimintamallien kehittäminen ja arviointi kohdistuu alueille. Tutkimusaluei-

na ovat Kalimenjoen ja Kalixjoen vesistöt. Projektissa painottuu vahvasti sidosryhmäyhteistyö.

Tiedon keruu Kalimenjoesta on jo alkanut riippumatta projektin toteutumisesta. Myös tutkimusmenetelmiä kehitetään tavoitteena kustannuksiltaan kohtuullinen reaaliaikainen tieto. Tässä hyödynnetään mm. mallintamista. Myös raudan eri olomuotojen esiintymistä on jo selvitetty.

Päätöstä rahoituksesta odotetaan kuluvan vuoden loppuun mennessä.

6. Bioremediaatiohanke

Jukka Pekkasen ollessa estyneenä puheenjohtaja esitteli lyhyesti hankkeen tilanteen. Koejärjestelyt on toteutettu suunnitellulla tavalla. Viidestä valitusta kasvista eivät menestyneet isonäkinsammal, pikkulimaska ja järviruoko. Sen sijaan varsin hyvin menestyivät kelluva suovehka ja osmankäämi, jota istutettiin kahdelle erialaiselle alustarakenteelle. Koealueella toimii mm. sääasema ja kameravalvonta, jolla seurataan liikkumisen lisäksi kasvua. Vedestä on mitattu laatuparametreja.

Osa kasveista on poistettu lautoilta alkuaine- ja ravinneanalyysiä varten. Istutettaessa kasvit on punnittu ja merkitty tunnistettavasti, ja niiden biomassa ja siihen kertyneet ravinteet määritetään. Anayysituloksia ei ole vielä saatu.

Pääosa lauttojen kasveista jää talvehtimaan. Mikäli kasvit selviytyvät talvesta, jatkossa tutkitaan mm. sopivaa kasvutiheyttä. Vapautuneilla lautoilla kokeiltaneen vielä muita kasveja. Tutkimus raportoidaan vuoden 2018 syksyllä.

7. Viestintä

Todettiin seuraavat viestinnälliset tapahtumat:

- Oulun seudun ympäristötoimi myönsi yhdistykselle Kestävän kehityksen tunnustus-palkinnon. Palkinnon johdosta K-Supermarket kustansi kahvitarjoilun asiakkailleen.
- Vuoden 2017 innostava vesistöteko. Jäälän talkookunnostusten palkitseminen 100 suomalaista vesistötekoa –kampanjassa; useita juttuja YLE Oulussa ja Rantapohjassa.
- Valtakunnallisen vesistökuunnostusverkoston uutisointi Jäälän kiintoaineista
- Jäälän venetsialaiset; esittelyt ja ilotulitus
- Jäälän JCR –tapahtuma; esittelypiste
- Pysyvä esittelypiste K-Supermarketissa
- Toiminnan esittely Kuivasjärven asukastilaisuudessa
- Puheenvuoro Oulun ja Kainuun kalastusaluepäivillä
- Bioremediaatio: iso juttu Kalevassa ja Rantapohjassa
- 4 muuta juttua Rantapohjassa
- Vierailut:
 - Oulun yliopiston kansainvälinen korjaavan ekologian kurssi 9.5.2017
 - SYKEN ja Oulun yliopiston tutkijavierailu 20.6.2017
 - VYYHTI-ohjausryhmä 31.8.2017
 - Jäälän koulu 12.9.2017

- *VYYHTI-aktiiteetit: ohjausryhmän puheenjohtajuus, puheenvuoro VYYHTI-verkostossa ja osallistuminen koulutukseen*

8. Jatkotoimet

Puheenjohtaja totesi, että jo aiemmin kaavailtu suurempi laskeutusallas Jäälinjärven yläpäähän selvitetään. Mikäli bioremediaatiohanke tuottaa myönteisiä tuloksia, aluetta voidaan ajatella hyödynnettävän ravinteiden poistoon kasvillisuuden avulla.

Vesienhoitotoimikunnan vuotuista kokoontumista pidettiin edelleen hyödyllisenä.

9. Muut asiat

Puheenjohtaja totesi, että Jäälin keskuksen kaavamuutosasiaan liittyy hulevesisuunnitelma, jossa pääsääntönä on vesien imeyttäminen maahan. Yhdistys on vaikuttanut Oulun kaupungin rakennusjärjestykseen ja kaava-asiaan mm. tekemällä muistutuksen.

10. kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.20

Vakuudeksi

Birger Ylisaukko-oja
puheenjohtaja

LIITE 19.9.2016 pidetyn kokouksen muistio

Jakelu: Osanottajat
Arto Iwendorff
Irmeli Ruokanen
Esko Pyky
Mikko Ukkola

Tiedoksi:

Anne Laine	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Jukka Pekkanen	Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistys
Ismo Uuskoski	Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistys
Teuvo Lehtola	Jäälin asukasyhdistys/Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistys
Eero Laine	Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistys
Risto Piirainen	Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistys
Jouko Uusitalo	Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistys
Ismo Uuskoski	Kiimingin – Jäälin vesienhoitoyhdistys